

Мединський С. В.

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Бюбєрського

ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ (ПЕДАГОГІЧНОГО НАПРЯМКУ) В УНІВЕРСИТЕТАХ США.

У статті проведено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту (педагогічного напрямку) в США; проведено статистичний аналіз основних показників професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у США.

Ключові слова: фізичне виховання, підготовка вчителів, адаптивне фізичне виховання, бакалавр, магістр, професійна підготовка, США.

Медьїнський С.В. Сравнительно-педагогический анализ подготовки специалистов физического воспитания (педагогического направления) в университетах США. В статье проведен сравнительно-педагогический анализ профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта (педагогического направления) в США; проведен статистический анализ основных показателей профессиональной подготовки специалистов физического воспитания и спорта в США.

Ключевые слова: физическое воспитание, подготовка учителей, адаптивное физическое воспитание, бакалавр, магистр, профессиональная подготовка, США.

Medynskiy S.V. Comparative and pedagogical analysis of Professional study of physical education professionals (pedagogical directions) in the USA universities. The given article deals with the phenomena of professional preparation of specialists of physical education and sports in the USA higher education system. Tendencies of development of physical culture and sports in the US as determinants of modernization of professional preparation of specialists and statistical characteristics of professional training of physical education and sport in the USA are revealed. The system of professional preparation of specialists of physical education and sports is characterized as one that has a coherent, continuous and differentiated character within university education. We established the USA physical education field in both «Education» and «Parks, recreation, leisure and fitness studies» areas. We studied majors, spheres of physical education and sports, in a wide range of USA universities. Data of the comparative analysis of curriculum content of the general education component, division field disciplines and the disciplines of major specialization are presented. It is shown that the structure of curriculum at the USA universities have common and quite unified character and consist of three key components: general education, field disciplines and major courses. We outline twelve majors of bachelor's levels which correspond with the titles of bachelor's specializations. Moreover we propose to group these majors into four spheres: Pedagogical (Physical Education, Teacher Education, Adapted Physical Education); Training-instructional (Fitness Specialist, Exercise Science, Applied Exercise and Sport Sciences, Sport Psychology and Leadership.); Health-recreational (Athletic Training, Foods & Nutrition, Pre-Physical Therapy; Health Promotion; Recreational Therapy); Management (Sport Administration/Management, Recreation Administration).

The educational programmes of the USA universities have common and quite unified character. Within the field of physical education, sport and fitness, these components are pretty much like and display slight divergences not as much in the content of curricula as in the titles of the disciplines studied.

Key words: Physical Education, Teacher Education, Adapted Physical Education, Bachelor, Master, Professional Preparation, USA.

Постановка проблеми. Осмислення цінності здоров'я людини, визнання високої соціальної значущості фізкультурної освіти, популяризація фізкультурно-оздоровчих заходів та олімпійських видів спорту, формування позитивного ставлення широкого загалу до фізкультури й спорту зумовлює потребу в розширенні послуг, що здійснюються засобами фізичної культури й відповідно спричиняє суттєві, інноваційні зміни у професійній підготовці майбутніх фахівців сфери фізичного виховання та спорту.

Покажемо у цьому аспекті видається досвід підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в США, які впродовж десятиліть демонструють стабільно високі показники функціонування фізкультурно-оздоровчої та спортивної сфери (лідуючі позиції в різного роду світових змаганнях, високий відсоток залучення населення до занять оздоровчою руховою діяльністю і спортом, впроваджені на загальнонаціональному рівні рекомендації з оздоровчої рухової активності та заохочення осіб, які ведуть здоровий спосіб життя, високий рівень розвитку інфраструктури спортивних споруд). Комплексна державна політика заохочення громадян до оздоровчої рухової активності, розвинута система оздоровчої рухової активності населення, наявний широкий спектр освітніх напрямів підготовки фахівців фізкультурно-спортивної галузі в університетах і коледжах зумовлюють необхідність узагальнення досвіду цієї країни.

Актуальність. Дієвість функціонування фізкультурно-спортивної галузі в США забезпечують кваліфіковані фахівці, програми підготовки яких передбачають формування не тільки професійно-орієнтованих знань, умінь й навичок, але й навичок ведення бізнесу, маркетингу, менеджменту, діловодства тощо, що їх американці визнають обов'язковою умовою для здобуття престижної роботи, у якій вони зможуть реалізуватися, здійснити успішну кар'єру, досягти позитивних показників розвитку галузі, фінансового успіху і соціальної стабільності. Позаяк спектр напрямів підготовки фахівців фізкультурно-спортивної галузі в США охоплює ще й професії інструктора з фітнесу, спортивного тренера, фахівця зі зміцнення здоров'я, рекреаційного терапевта, менеджера фізичного виховання і спорту. У цьому контексті надбання американських педагогів

щодо організації професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту становить особливий інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освітня галузь знань «Фітнес, відпочинок і дозвілля» в США пройшла період становлення та на даному етапі удосконалюється і поглиблюється. Галузь наповнюється новими специфічними освітніми програмами в напрямках рекреації, здорового харчування, оздоровчого дозвілля; змінюються умови навчання та взаємозв'язок між науковими ступенями бакалавра-магістра-доктора філософії [1].

На сьогоднішній день не існує чітко визначеної класифікації бакалаврських програм у рамках університетської освіти. S. Hoffman відзначає наявність в галузі шести бакалаврських програм (академічних спеціалізацій): вчитель фізичного виховання, тренер, фахівець з атлетичних тренувань, фахівець з фітнесу, спортивний менеджер, фахівець зі зміцнення здоров'я. Кожна з цих бакалаврських програм може мати спеціалізовані вимоги в межах навчального плану, але всі вони розглядаються як професійні застосування кінезіології. Ці професії вчена поєднує у п'ять напрямків кар'єрної діяльності фахівців фізичного виховання і спорту в США: 1. педагогічний; 2. тренерський та спортивний; 3. реабілітаційний; 4. оздоровлення та фітнес; 5. спортивний менеджмент [2].

У наших попередніх дослідженнях визначено наступні напрями підготовки фахівців фізичного виховання і спорту у Сполучених Штатах Америки:

1. Педагогічний – включає дві академічні спеціалізації:

- фізичне виховання, педагогічна освіта (Physical Education Teacher Education, PETE),
- адаптивне фізичне виховання (Adapted Physical Education, APE);

2. Тренерсько-інструкторський – складається з трьох академічних спеціалізацій:

- фахівець з фітнесу (Fitness Specialist, FS),
- наукові основи тренувань (Exercise Science, ES), також прикладні вправи і спортивні науки (Applied Exercise and Sport Sciences, AESS),
- психологія спорту і лідерства (Sport Psychology and Leadership, SPL);

3. Оздоровчо-реабілітаційний – об'єднує п'ять академічних спеціалізацій:

- атлетичні тренування (Athletic Training, AT),
- продукти та харчування (Foods & Nutrition, FN),
- введення у рухову терапію (Pre-Physical Therapy, PPT),
- зміцнення здоров'я (Health Promotion, HP);
- рекреаційна терапія (Recreational Therapy, RT);

4. Адміністративно-управлінський – поєднує дві академічні спеціалізації:

- спортивне адміністрування / менеджмент (Sport Administration/ Management, SAM),
- адміністрування відпочинку (Recreation Administration, RA) [3].

Мета та завдання роботи полягає у виявленні та розкритті на основі теоретичного узагальнення результатів порівняльно-педагогічного аналізу концептуальних засад та особливостей організації професійної підготовки фахівців із фізичного виховання й спорту (педагогічного напрямку) в системі університетської освіти у Сполучених Штатах Америки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка фахівців із фізичного виховання і спорту в Сполучених Штатах Америки є системним, багатовимірним явищем, що має цілісний, неперервний, диференційований характер, охоплює сукупність взаємопов'язаних структурних елементів (законодавчу базу, освітні заклади та центри, національні й федеральні програми розвитку сфери фізкультури і спорту й підготовки фахівців для неї, освітні та фізкультурно-оздоровчі програми; зміст, форми, принципи організації навчання, інноваційні технології навчання, педагогічний персонал, науково-методичний супровід тощо), що впливають на забезпечення якості професійного навчання та розвиток особистості.

Національна Рада з акредитації педагогічної освіти (National Council for Accreditation of Teacher Education), визначає, що педагогічна освіта США складається з чотирьох компонентів: загальноосвітньої підготовки (general or liberal arts studies), спеціальної підготовки з навчальних предметів (content studies or learning subject matter) – дисциплін галузі знань, професійно-педагогічного навчання (professional education) – дисциплін академічної спеціалізації та інтегративної підготовки (integrative studies) різних видів практик, що включає лабораторний і клінічний досвід навчання студентів, майбутніх учителів [4].

Навчання фахівців академічної спеціалізації «Фізичне виховання, педагогічна освіта» у США на рівні бакалаврської освіти програми зазвичай розраховані на чотири роки і спрямовані у трьох наступних напрямках: загальна освіта (тобто концепти з різних галузей, які вважаються необхідними для освіченої людини); професійна освіта (тобто концепти і поняття пов'язані із викладанням і навчанням) та змістовне знання (тобто спеціалізовані знання у галузях на зразок фізіології, біомеханіки та моторики). Кількість кредитів та послідовність цих курсів змінюється і вона часто залежить від філософського спрямування конкретної програми та від ресурсів, якими володіє певний навчальний заклад [5].

У таблиці 1 наведено основні характеристики підготовки фахівців фізичного виховання: 1-Загальний обсяг навчальних кредитів; 2-Обсяг кредитів блоку загальної освіти; 3-Обсяг кредитів блоку галузі знань; 4-Обсяг кредитів блоку академічної спеціалізації; 5-Вартість навчання, (\$); 6-Відсоток студентів, які отримують стипендій; 7-Обсяг навчальних кредитів; 8-Вартість навчання, (\$). Дані наведено для трьох різних університетів.

Таблиця 1.

Основні характеристики підготовки фахівців академічної спеціалізації «Фізичне виховання, педагогічна освіта»

Назва ВНЗ	БАКАЛАВР						МАГІСТР	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Каліфорнійський державний університет Лонг Біч (California State University Long Beach)	120	48	30	42	6452/ 16124* /рік	72 %	36	7718 /рік
Університет Центрального Арканзасу (University of Central Arkansas)	124/ 133	47	17	43	207.43 /кредит	69 %	30/ 36	255.23 /кредит
Університет Темпл (Temple University)	128	29	34	65	19704/ 34224* /рік	90 %	-	-

* не резиденти штату

Підготовку фахівців академічної спеціалізації «Фізичне виховання, педагогічна освіта» розглянуто на прикладі Каліфорнійського державного університету Лонг-Біч, університету Центрального Арканзасу, університету Темпл. Для здобуття ступеня бакалавра у цих навчальних закладах необхідно завершити програму навчання обсягом 120, 124/133 та 128 кредитів відповідно та виконати вимоги вступного і поточного відбору. Обсяг дисциплін академічної спеціалізації в цих університетах становить 42, 43, 65 кредитів відповідно. З'ясовано, що для здобуття ступеня магістра «Індивідуалізоване педагогічне вдосконалення» в Каліфорнійському державному університеті Лонг-Біч необхідно опанувати 36 кредитів навчальної програми (з написанням наукової роботи або складанням комплексного іспиту), а в університеті Центрального Арканзасу – 30 кредитів за умови написання наукової роботи та 36 кредитів – без написання роботи. Вимога вступного та поточного відбору в магістратурі наявна в обох університетах. Відмітимо, що кожен університет самостійно визначає обсяги блоків дисциплін загальної освіти, галузі знань та академічної спеціалізації які є необхідними для підготовки висококласних, професійних вчителів фізкультурного виховання. Загальною тенденцією, яка спостерігається у програмах підготовки вчителів, є рання та часта професійна практика для студентів. Такий підхід, проте, створює чергову проблему – пошук або створення місць, де можливо було б змоделювати відповідні умови. С. Сапел та М. Вітегед (S. Capel та M. Whitehead) відзначають, що підготовка вчителів фізичного виховання зорієнтована на навчання школярів компетентності у руховій діяльності більше, ніж на оволодіння руховою діяльністю [6]. Р. Баїлеу (R. Bailey), розмірковуючи про зміст та характеристики фізичного виховання, визначає, що воно повинно характеризуватися:

- навчанням про рух (теоретична складова);
- навчанням через рух (вивчення рухових дій);
- навчанням у русі (вдосконалення рухової дії) [7].

Перейдемо до розгляду наповнення академічної спеціалізації «Адаптивне фізичне виховання» (Adapted Physical Education). Й. Віннік (J. Winnick) визначає адаптоване фізичне виховання як індивідуалізовані програми, спрямовані на рухову діяльність, визначення можливостей та рівня моторики на довгостроковий період особливих потреб особи – більше ніж тридцять діб. Адаптивне фізичне виховання визначається автором як складова фізичного виховання, спрямована забезпечити безпеку, розвиток особистих рухових умінь, підвищення самооцінки осіб з обмеженими можливостями [8].

У 1992 році національним консорціумом з фізичного виховання та рекреації для осіб з вадами (National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities) було започатковано розробку національних стандартів з адаптованого фізичного виховання (Adapted Physical Education National Standards, APENS). Національні стандарти з адаптованого фізичного виховання є багатоцільовим інструментом для: підготовки студентів та викладачів до ліцензійного іспиту, оцінювання програм коледжів та університетів з підготовки фахівців з адаптованого фізичного виховання, визначення фахового рівня при наймі і атестації вчителів та оцінювання розроблених ними навчальних програм, підвищення фахового рівня вчителів адаптованого фізичного виховання [9].

У таблиці 2 наведено такі ж характеристики, як і у таблиці 2.

Таблиця 2.

Основні характеристики підготовки фахівців академічної спеціалізації «Адаптивне фізичне виховання» (Adapted Physical Education)

Назва ВНЗ	БАКАЛАВР						МАГІСТР	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Каліфорнійський державний університет Лонг Біч (California State University Long Beach)	120	48	29	43	6452/16124 4*/рік	72 %	36	7718/рік
Каліфорнійський державний університет Лонг Біч (California State University Long Beach)	авторизація з адаптивного фізичного виховання			+35			36	7718/рік
Державний університет Нью Йорку у Кортланді (State University of New York College at Cortland)	128+ 12	128		12	6440/16320 0*/рік		-	

Університетські програми з академічної спеціалізації «Адаптивне фізичне виховання» розглянуті на прикладі Каліфорнійського державного університету Лонг Біч – 120 кредитів та державному університеті Нью Йорку у Кортланді – 128 кредитів, тобто наявна можливість здобути академічну спеціалізацію «Адаптивне фізичне виховання» у рамках бакалаврської освіти з фізичного виховання протягом чотирьох років (особливістю цієї бакалаврської програми є те, що студент повинен повністю виконати обсяг навчальних вимог у 128 кредитів з підготовки вчителя фізичного виховання та опанувати блок дисциплін з академічної спеціалізації «Адаптивного фізичного виховання»). Окрім того, у Каліфорнійському державному університеті Лонг Біч наявна можливість опанувати цю академічну спеціалізацію шляхом авторизації (на базі бакалаврського рівня в галузі освіти). Обсяг дисциплін академічної спеціалізації у цих університетах складає 43/35, 12 кредитів відповідно.

В усіх навчальних закладах наявний поточний відбір за результатами опанування як окремих дисциплін, так і за середнім балом блоку дисциплін. Традиційно такий відбір застосовують при допуску на навчання з блоку академічної спеціалізації (після двох років навчання).

Магістерська програма «Адаптивне фізичне виховання» в Каліфорнійському державному університеті Лонг-Біч передбачає опанування 36 кредитів.

Висновки. Характерною для різних типів ВНЗ США є організаційна структура: бакалавр (4 роки) – магістр. У ході дослідження виявлено, що до підготовки фахівців фізичного виховання і спорту застосовуються неоднакові підходи як у різних коледжах, так і з різних академічних спеціалізацій.

Традиційно, для здобуття освітнього ступеня бакалавр необхідно завершити програму навчання обсягом, як правило, 120 кредитів (проте з деяких академічних спеціалізацій, або у деяких навчальних закладах, як в університеті центрального Арканзасу, цей обсяг більший). Структурно бакалаврські програми містять блоки: загальної освіти (~40% загальної кількості кредитів), дисциплін галузі знань (~20%), дисциплін академічної спеціалізації (~40%), вибіркового дисциплін (5-10%). В усіх університетах, як необхідна, діє вимога вступного і поточного відбору щодо якості навчання, опанування практик та виконання певних вимог громадських професійних організацій і вимог ліцензування. Узагальнено, в межах 60-90% студентів бакалаврату отримують різнопланові стипендії.

Як правило, в університетах США наявні магістерські програми, що продовжують академічну наступність бакалаврату, або узагальнюють її, проте вони наявні не в усіх навчальних закладах. Обсяг магістерських програм складає 30-36 кредитів, тривалістю від двох років. Магістерські програми орієнтовані як на написання наукового дослідження, так і на складання комплексного іспиту чи проходження практики.

Результати дослідження можуть бути використанні при підготовці фахівців фізичного виховання та у подальших наукових дослідженнях.

Література

1. Medynskiy S. V. Philosophically-anthropocentric approach in the preparation of physical education (fitness, recreation and leisure studies) specialists in the USA / S.V. Medynskiy // Kształcenie zawodowe w perspektywie współczesnych uwarunkowań społecznych / Red.: Małgorzata Krawczyk-Blicharska, Justyna Miko-Giedyk, Stanisław Kowalski. – Kielcach: Uniwersytet Jana Kochanowskiego, 2015. – P. 155-163.
2. Hoffman S. J. Introduction to Kinesiology: Studying Physical Activity / Shirl J. Hoffman. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2013. – 536 p.
3. Medynskiy S. V. Characteristic of professional preparation content of the USA most common majors of parks, recreation, leisure, and fitness studies division / S. V. Medynskiy // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання. – 2015. – № 2. – P. 86-92.
4. Physical Education Teacher [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://educationportal.com/articles/Physical_Education_Teacher.
5. The Physical Education Teacher Education program [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.edb.utexas.edu/education/departments/ci/programs/pete/>.
6. Debates in subjects teaching / Ed. Susan Capel, Margaret Whitehead. – London: Routledge, 2012. – 272 p.
7. Bailey R. Teaching Physical Education: A Handbook for Primary and Secondary School Teachers. Kogan Page teaching series/ Richard Bailey. – London: Routledge, 2013. – 218 p.
8. Winnick J. P. Adapted Physical Education and Sport / Joseph P. Winnick. – 5th Ed. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2011. – 637 p.
9. Adapted Physical Education National Standard [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apens.org/whatisape.html>.

Мирошніченко В. О.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У даній статті висвітлено зміст, форми і методи формування мотивації до занять фізичною культурою дітей молодшого шкільного віку. Зазначається, що заняття фізичними вправами відіграють особливу роль у системі засобів навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

Ключові слова: фізична культура, мотивація, молодший шкільний вік, фізичне виховання.

Мирошніченко В. А. Формирование мотивации к занятиям физической культурой детей младшего